

Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)

Journal of Abant Cultural Studies

2025, 10(20): 153 – 170

Yerel Basının Sorunları: Bolu İli Örneği

Problems of Local Press: The Example of Bolu Province

İrem İLBAN¹

Geliş Tarihi (Received): 22.06.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 28.08.2025

Yayın Tarihi (Published): 31.10.2025

Öz: Bu çalışmada, yerel basının var olan problemler ele alınarak, gazeteleri etkileyen sorunların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda örneklem olarak Bolu yerel basını seçilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiş ve elde edilen sonuçlara betimleyici analiz uygulanmıştır. Bolu’ da aktif olarak yerel gazetede çalışan 5 kişiye yarı yapılandırılmış görüşme çerçevesinde sorular sorulmuştur ve elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Yapılan çalışmada Bolu yerel basınındaki sorunların “Uzmanlaşmış Kadro Eksikliği”, “Teknik Anlamdaki Sınırlılıklar”, “Belirli Bir Yönetim ve Organizasyon Yapısının Olmaması”, “Çalışma Şartlarının Çalışanları Memnun Etmemesi” ve “Naylon Kadro Sorunu” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen verilerden, çalışanların Bolu yerel basınında öncelikli sorunu, çalışma şartlarının ağır olması ve bu şartlarda gösterilen emeğin karşılığının alınmaması olduğu kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Basın, Bolu Yerel Basın Sorunları, Bolu Yerel Basını

&

Abstract: The aim of this study is to identify the fundamental problems affecting local newspapers by examining the core issues faced by the local press. For this purpose, the local press in Bolu was chosen as the sample universe. The study employed a qualitative research method, specifically the semi-structured interview technique, and the data obtained were analyzed using descriptive analysis. Semi-structured interviews were conducted with five individuals currently working in local newspapers in Bolu, and the collected data were analyzed. The research revealed that the main problems in Bolu's local press are “Lack of Specialized Staff,” “Technical Limitations,” “Absence of a Defined Management and Organizational Structure,” “Working Conditions That Do Not Satisfy Employees,” and the “Phantom Staff Issue.” Based on the data, it was concluded that the primary issue for employees in the Bolu local press is the heavy working conditions and the lack of adequate compensation for their efforts.

Keywords: Local Press, Local Press Problems Bolu, Bolu Local Press

Atıf/Cite as: İlban, İ. (2025). Yerel Basının Sorunları: Bolu İli Örneği, Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 10(20): 153-170.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/akader>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Yüksek lisans öğrencisi Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu, Türkiye, ilbanirem@gmail.com, ORCID: 0009-0005-2008-6934.

Giriş

İnsanların haber alma ihtiyaçlarının temelinde, öncelikle yakın çevrelerinde meydana gelen olayları öğrenme isteği bulunmaktadır. Bu istek, insanların kendilerini ve yakınlarını tehdit edebilecek gelişmeleri bilmek ve bunlara karşı önlem almak dürtüsünden kaynaklanır. Bu yüzden, gazetecilik meslek pratiğinde olaylara haber değeri atfedilirken, hedef kitleye coğrafi olarak yakınlık önemli bir etken olarak kabul edilir. Bu durumda da insanları etkileyecek en yakın olaylar, yaşadıkları semtlerde, mahallelerde ve kentlerde meydana gelenlerdir. Türkiye’de yıllardır birçok zorluklarla mücadele ederek yayın sürecinin devamlılığını sağlamaya çalışan yerel medya, devam ettirdiği bu süreçte demokrasinin de gelişimine katkı sağlamıştır. Yerel medya aslında bölgede yaşamını sürdüren halkın aynası olmuştur ve onların ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal yönlerden temsil etmiştir. Bu noktada yerel medyayı halkın sesi, demokrasinin de temeli olarak adlandırabiliriz (Gezgin, 2007: 177).

Yerel basın olarak adlandırılan yayın organları, olayların bir kentte yaşayanları ilgilendiren bölümünü haberleştiren kuruluşlardır. Bir kentte meydana gelen olayların büyük bölümü, ulusal ya da uluslararası basın kuruluşları açısından haber değeri taşımaz ve dolayısıyla yayınlanma şansı bulamaz. Yerel basının haber verme işlevi işte tam olarak bu noktada başlar.

Her türlü bilgi ve fikrin tartışıldığı bir kurum olan medya, sosyal yapının içerisinde son derece önemli rol oynamaktadır (Güz, 1997, s.10). Bunun yanı sıra yerel medya, bireyin yalnızlaşmasının sonucunda yakınlarına ve yaşadığı çevreye yabancılaşma durumunda yerel çevreyle alakalı konulara duyulan bilgi ihtiyacını karşılanmasında etkili bir kurumdur (Arslan vd., 2016: 82). Dolayısıyla bireyin sosyal yaşamında bu kadar etkili olan medyanın, bireylerin beklentilerini karşılaması için ilk olarak medyanın kendi işlevinin önüne geçen ve onu kısıtlayan engellere, sorunlara çözüm bulmalıyız. Ve tabii ki bu sorunlar ve engeller medyayı birçok açıdan etkilemektedir. Fakat en çok hem yerel basının kendisini hem de bunun sonucunda yerel basından bilgi akışı bekleyen bireyleri etkileyen içerik sorunlarından bahsetmemiz gerekmektedir.

Yapılan bu çalışmada yerel basının içerik sorunları tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda da örneklem evreni olarak Bolu yerel basınında çalışan bireyler ele alınmıştır. Yerel basının sorunlarından yola çıkarak, içerik sorunlarına kadar uzanan bu problemleri araştırmak bu çalışmanın temel dayanağıdır.

1.Türkiye’de Osmanlı’dan Günümüze Yerel Basının

Belli bir bölgede yayımlanan, ulusal haberlerin yanında çoğunlukla bölgesel haberlerin yer aldığı gazetelerdir. Mahalle, semt, kent ölçeğinde önemli olabilen, insanların hayatını etkileyebilen olayların bir bölümü, daha uzakta yaşayanlar için aynı etkiyi göstermeyeceğinden haber değeri taşımaz. Bu durumun getirisi de yerel medyayı doğurur ve sadece kent ölçeğinde, o bölgede yaşayan insanları etkileyen haberlerden söz edilir.

1.1. Osmanlı’da Yerel Basın

1975 yılında Osmanlı topraklarında ilk gazete çıkmıştır. İstanbul’daki Fransa Elçiliği’nin matbaasında Bulletins des Nouvelles (Haberler Bülteni) adıyla Fransızca olarak basılmıştır (Uçak-Erkak, 2019, s.94). İlk Türkçe basılan gazete de 1828 yılında çıkmıştır.

Türk basınının temeli 19.yüzyılın ikinci çeyreğine dayanmaktadır. 1831’de Osmanlı Devleti’nin resmi gazetesi olma özelliği taşıyan ve eyalet merkezlerine de gönderilen Takvim-i Vekayi, yayın hayatına başlamış ve zaman zaman yayınlarına ara verse de, varlığını Türkiye Cumhuriyeti resmî Gazete’nin kuruluşuna kadar sürdürmüştür (Benek, 2016: 31).

Suriye’deki karışıklıkları bastırmak için görevlendirilen Fuat Paşa, Beyrut’ta vilayet gazetelerinin ilk örneği sayılabilecek Hadika al-Ahbar gazetesini kurmuştur (Altın, 2017: 103).

Islahat Fermanı’nın 1856 yılında yayınlanmasıyla fermanın ilkelerine bağlı kalınarak Vilayet Nizamnamesi yayınlanmıştır. Ve yayınlanan bu Vilayet Nizamnamesi ile halkın mutlakiyetçi yönetimin

hafifletilmesi ve halkın da ülkede halihazırda olan işlere katılması amaçlanmıştır. Aynı zamanda Osmanlı Devleti'ndeki bu değişiklik de ülkede yerel basın doğmasının temelini oluşturmuştur. Her vilayette başta salname adı verilen yıllıkların yanında takvim, dini yayınlar, edebi ve bilimsel eserlerin basım ihtiyacının karşılanması için kurulan basımevlerinde başlangıçta valilerin kontrolünde ve ön kontrolden geçen bölgesel resmî gazeteler çıkarılmıştır (Koloğlu, 2008).

Vilayet gazetelerine bakıldığında genelde padişah ile ilgili haberler ya da kurum/kuruluşların atama bilgileri gibi hükümetle alakalı konulara yer verildiği görülmüştür.

1.2. Millî Mücadele Döneminde Yerel Basın

II. Meşrutiyet ile beraber artık sadece vilayet gazeteleri değil Anadolu'da açılan basımevleri sayesinde ilk özel gazeteler de basılmaya başlanmıştır. I. Dünya Savaşı'nın başlaması sonucunda gazeteler kapanmış ya da iktidarın gözetimi altında yayımlanmaya devam etmiştir (Koloğlu, 2008: 107). Daha sora I. Dünya Savaşı'na Osmanlı Devleti'nin de katılmasıyla beraber gazeteler artık II. Meşrutiyet dönemi öncesinde olduğu gibi durgun bir döneme girmiştir. Ve bu durum Millî Mücadele dönemine kadar aynı durgunlukla devam etmiştir.

1914 yılında I. Dünya Savaşı başladığı dönemde Osmanlı Devleti sınırlarında 73 süreli yayın çıkarılmış, ertesi yıl bu sayı 6'ya düşmüştür. 1916 yılında 8, 1917'de ise 15 olan süreli yayın sayısı, 1918'de 71'e çıkmıştır (Girgin, 2009: 156).

Sivas Kongresi'nden sonra yayın yapan gazetelerin sayısı 15'e çıkmıştır ve bu dönemde Anadolu'yu Millî Mücadele döneminde temsil etmişlerdir. Bu gazeteler şunlardır; İrade-i Milliye, Hâkimiyet-i Milliye, Hukuk-ı Beşer ve son olarak Konya'da yayın yapan Öğüt gazeteleri önde gelen isimler arasındadırlar. Türk zaferiyle sonuçlanan savaş sonrasında Millî Mücadele'ye karşı gelen gazeteler kapanmıştır.

Millî Mücadele döneminde, dönem gereği gazetelerde çoğunlukla savaş, çatışma haberlerine yer verilmiş ve halka sunulmuştur. Yerel basın Millî Mücadele döneminde halkı Millî Mücadele'ye teşvik etmiş ve örgütlenmesinde büyük rol oynamıştır. Savaşın kazanılmasında, gazetelerin en büyük katkısı Türk toplumunu örgütleyerek, bilinçlenmesini sağlamak olmuştur.

1.3. Cumhuriyet Döneminde Yerel Basın

Savaş döneminde tek bir çatı altında toplanıp, tek bir ses olan İstanbul ve Anadolu yerel basınında, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının ardından, bağımsızlık karşıtı gazetelerin kapanmasıyla ve de Cumhuriyet'in ilanından sonra farklı görüşlerin var olmaya başladığı görülmüştür.

Cumhuriyet döneminde yaşanan en büyük gelişmelerden diğerleri de 1928 yılında Latin harfleri yardımıyla ortaya çıkan yeni Türk Alfabesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmesidir. Bu durum karşısında gazetelerin dört ay içerisinde yeni alfabeye geçmesi beklenmiştir. Gazeteler altyapılarını yeni alfabeye göre hazırlarken yetişmiş eleman sıkıntısı çekmişlerdir. Bu sıkıntılardan dolayı gazetelerin tiraj sayılarında ciddi düşüşler yaşanmış ve hatta bazı gazeteler kapanmıştır. Hükümet, İstanbul'daki gazete ve dergilere maddi yardımda bulunmuştur fakat İstanbul basınına rahatlatmışsa da, böyle bir yardım alamayan ve Kabacalı'ya göre (2000: 162) bu dönemde sayıları 400 civarında olan, ortalama bin ile 2 bin 500 arası tirajlı Anadolu basını bu süreçten olumsuz etkilenmiştir. Yerel yayınların büyük bir kısmı harf devrimi sürecinde kapandığı ya da yayınlarına ara verdiği bilinmektedir (Şeker, 2007: 42-43).

Türkiye'de çok partili hayata geçiş dönemindeki 1946 ilk seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Demokrat Parti (DP) karşı karşıya gelmiş ve mücadele etmişlerdir. CHP'nin seçimi kazanmasıyla seçimden önce konuşulan basına karşı olan baskıyı azaltmak gündem olmuş ve buna dayanarak hükümetin gazete kapatma yetkisinin olduğu yasa kaldırılmıştır (İnuğur, 1992: 200). Bu dönemde CHP'

ye karşı hile yoluyla seçilme iddiası gündeme gelmiştir ve yönelim DP'ye karşı artmıştır. İlginin CHP cephesinde azalmasıyla beraber Basın Kanunu'ndan 11 madde daha değiştirilerek tepkileri azaltmak için girişimde bulunmuştur.

1950'de iktidar olan DP basın özgürlüğünü sağlayacağını vaat ederek basını da yanına çekmiştir. Bu dönemde DP yeni bir düzenlemeyle basın kanunu tasarısı hazırlamıştır. 5680 sayılı Basın Kanunu ile beraber gazete çıkarmak için devlet ve halk arasında köprü kuran yöredeki en büyük mülki amirliğine bilgi verme koşulu koymuştur. Ancak bu kanunla verilen haklar, 1954'ten sonra büyük ölçüde kısıtlanmış ve 1960'a kadar 2324 gazeteci hakkında soruşturma açılmıştır (Şapolyo, 1969: 271).

1961 Anayasası'nın oluşturduğu yasal ortamın öncülüğünde 212 Sayılı Kanun'un uygulanmasıyla 1950-1960 arasında yıllık ortalaması 60'ı bulan basın davaları, 1961-1974 arasında 34'e düşmüştür (Koloğlu, 2013: 133).

Basın İlan Kurumu'nun kurulmasıyla beraber gazetelerin gelirlerinde artış yaşanmış, teknolojinin ilerlemesiyle ülke genelinde ofset baskıya geçiş olmuştur. Bu yıllarda yaşanan bu gelişmeler Türk basınının gelişmesinin en açık görüldüğü yıllar olmuştur. Bu gelişmelerin yaşanması yerel basın olumsuz etkilemiştir çünkü ulusal gazetelerin bu denli gelişmesiyle yerel basınla aralarında büyük bir okuyucu kitlesi sayı artışı yaşanmıştır. 1970'lerde başlayarak yerel basın artık yerel düşünürlerin fikirlerini yazmaktan, yerel siyasal konulara karşın kamuoyu oluşturma özelliğine dönmüşlerdir (Fırat 1995: 163).

1976'da düzenlenen İkinci Türk Basın Kurultayı, 1977'de düzenlenen Anadolu Basını Seminerleri ve Basın Yayın Genel Müdürlüğü tarafından 1979'da yayımlanan Türkiye'de Yerel Basın adlı çalışma bu dönemde yerel basınla ilgili verilere erişimi sağlamıştır. Buna göre 1980'lere gelindiğinde Türkiye'de basılan gazete sayısı 427'dir (Tokgöz, 1982, akt. Uçak ve Erkal, 2019).

Türkiye'nin 1980'lerin başında yaşadığı ekonomik sorunlardan kurtulması adına, 24 Ocak kararlarının alınmasıyla beraber ülke tam liberal ekonomik yapıya geçmiştir. Bu durum sonucunda gazetelerde birtakım değişikliklere gidilmiş artık sadece toplumsal ve siyasal içerikler değil bunların yanında ekonomik bağımlılıklarını da gözetlemek adına haberler yapılmaya başlanmıştır.

Liberal ekonomi kaynaklı yerel sermaye gücüne bağlı olarak 1980'lerin ortalarından başlayarak yerel gazetelerin sayısında görülen bir artış yaşanmaktadır. Özellikle de sanayi ve ticaretin yaygın olduğu illerde yerel ilan ve reklam potansiyelinin fazlalığı, bu illerde ofset teknoloji kullanan yeni gazetelerin çıkmasını sağlamıştır (Yazıcı, 2010: 62).

1980 yılında askeri rejim kadar, ekonomik geçiş süreci de ulusal ve yerel gazeteleri olumsuz etkilemiştir. Ekonomik problemlerin arttığı bu dönemde kâğıt fiyatlarına gelen zamlardan ve bu ekonomik dalgalanmadan etkilenen ulusal ve yerel gazeteler kapanmıştır. 1980 dönemi var olan gazete sayısına ilişkin net bir bilgi olmamakla birlikte 600 ile 800 arasında gazete yayınlandığını ortaya konmaktadır. (Şeker, 2007, s. 59).

1999 yılı Basın İlan Kurumu verilerine göre, Türkiye'de yayınlanan gazetelerin toplam sayısı 759'dur. Bu gazetelerden 34'ü İstanbul'da, 10'u Ankara'da, 4'ü İzmir'de, 6'sı Adana'da, 3'ü Bursa'da, 5'i Konya'da olmak üzere Basın İlan Kurumu Şubesi bulunan illerde yayınlanmakta, kalan 697'si diğer il ve ilçelerde çıkmaktadır (Şeker, 2007: 61).

2000'li yıllara geldiğimizde yerel basın endüstri, sanayi, ticaret, teknoloji alanlarında gelişmesiyle reklam oranları yükselmiş ve bazı illerde ofset baskıların tirajları bin-10 bin arasında olmuştur. Dönemin başında yaşanan ekonomik krizle beraber medya kuruluşlarının merkezi olan sermaye gruplarının iflasıyla gazeteleri zor durumda bırakmıştır ve buna bağlı olarak gazetelerde okuyucu kayıpları yaşanmıştır.

Yerel basının temel sorunları ilgi yetersizliği, İstanbul gazetelerinin bölge sayfaları, içerikle ilgili çeşitli aksaklıklar, naylon kadrolar, yetersiz altyapı, resmi ilan pastası, eski makine parkı, teknoloji yetersizliği, uzman kadro ve eğitim eksikliği olarak sıralanmıştır (Girgin, 2009: 246-255).

2. Bolu’da Yerel Basın

2.1 Cumhuriyet Öncesinde Bolu Basını

Toplumun haber almasını yerel basından, ulusal basına taşıyan en önemli iletişim aracı yerel basındır. Özellikle de şehir yaşamının nabzını tutan, yerel halkın gündemini yansıtan ve karar vericiler üzerinde kamuoyu baskısı oluşturan bir işlev üstlenmektedir (Köseoğlu, 2013, s.122-132). Gazeteci Vahap Tuncer’in Bolu basın tarihi ilgili verdiği bilgiler doğrultusunda, litografya ile (taş baskı) basılan ilk yayın *Bolu’da* adlı yayındır (Özsoy, 2020, s.35). Bolu’da bilinen en eski yayın olarak kabul edebileceğimiz bu yayın günümüze ulaşmamıştır (Tuncer, 1968, s.266 akt. Özsoy, 2020: 35).

Bolu gazetesinin ilk sayılarındaki künye bilgilerinden edinen bilgiye göre Bolu’da ilk matbaa 1851 yılında kurulmuştur (Özsoy, 2020: 35). Ancak 1913 yılından önce Bolu matbaasında basılmış bir gazete veya dergiye arşivlerde rastlanmamıştır (Özsoy, 2020: 35).

Bolu’da matbaanın Birinci Dünya Savaşı’nın hemen öncesinde 1913 yılında açılmasından sonra yurt genelinde yaşanan kağıt ve baskı malzemesi sıkıntısı Bolu’da da yaşanmıştır (Özsoy, 2020: 38).

2.2. Tek Parti Döneminde Bolu Basını

Cumhuriyet ilan edildiği 1923 yılında Bolu’da iki gazete, *Bolu* gazetesi ve *Dertli* gazetesi yayınlanmaktaydı (Özsoy, 2020: 93). Bolu’da çıkan başlıca gazetelerden biri olan *Bolu* gazetesi, devletin yerel düzeydeki ideolojik uzantısı olarak yayın yapmaktadır. Bu gazetenin yayın politikası incelendiğinde, genellikle CHP’nin politikalarını destekleyen, halkı Cumhuriyet inkılapları konusunda bilinçlendirmeye çalışan içeriklerin öne çıktığı görülmektedir (Özarslan, 2011: 163).

Matbuat Kanunu (1931) ile birlikte merkezi denetimin daha da güçlendiği bu dönemde Bolu’daki gazeteler bağımsız haber yapma olanağından büyük ölçüde yoksun kalmıştır. Özellikle eleştirel yazılara yer verilmemiş, CHP dışı görüşlere ise gazetelerde rastlanmamıştır. Basında homojen bir ideolojik çizgi benimsenmiş ve merkezden gönderilen haberlerin olduğu gibi yayımlandığı görülmüştür (Topuz, 2003: 114).

Bolu basını, yerel sorunları dile getirmekten ziyade, ulusal düzeyde belirlenen “vatandaşlık görevleri”, “kalkınma hamleleri” ve “devletin büyüklüğü” gibi temaları tekrar eden içeriklere yer vermiştir. Yerel haber niteliği taşıyan içeriklerde dahi merkezi söyleme bağlılık dikkat çekmektedir (Yıldız, 2014: 39). Bu durum, Bolu yerel basınının kamuoyu oluşturma fonksiyonunun büyük ölçüde sınırlandığını göstermektedir. Gazetecilerin çoğu öğretmen, memur ya da parti ile doğrudan ilişkili kişilerden oluştuğu için gazetecilik bağımsız bir meslek pratiği haline gelememiştir (Çelik, 2017).

2.3. Çok Partili Dönemde Bolu Basını

İkinci Dünya Savaşı sona ererken 1945’te yeniden çok partili sisteme geçilmiştir (Karpaz, 2010, s.80 akt. Özsoy, 2020: 133). Ülkedeki yönetim değişikliği sonrasında *Bolu* gazetesinin idaresi ile birlikte zamanla yayın politikası da değişmiştir. Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle beraber Başbakan Adnan Menderes ile ilgili haberler ön plana çıkmıştır (Özsoy, 2020: 133).

1988 yılında Oğuz Uçar ve diğer kurucu üyeleri tarafından Bolu’da ilk defa bugüne kadar ulaşabilen Gazeteciler Cemiyeti kurulmuştur. Bolu Gazeteciler Cemiyeti’nin Bolu’daki basın hayatına en önemli katkılarının biri, günümüzde de varlığını sürdüren Bolu Bayram gazetesi olmuştur (Özsoy, 2020: 209).

3.Yöntem

Yapılan araştırmada kullanılan yöntem nitel araştırma yöntemlerinden biri olan, görüşme tekniklerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiş ve elde edilen sonuçlara betimleyici analiz uygulanmıştır. Bu yöntem, araştırmacıya belirlenen temalara bağlı kalırken katılımcının deneyimlerini ayrıntılı biçimde

aktarma esnekliği sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Yarı yapılandırılmış yöntemde, katılımcıların iç dünyalarına erişerek onların kendi bakış açılarını belirlemek amaçlanmaktadır. Örneklem evreni olarak Bolu ili yerel basınındaki çalışanlar ele alınmıştır. Yerel basında çalışan 5 kişiye görüşme niteliğinde sorular sorulmuştur. Nitel araştırmalarda örneklem sayısından çok veri derinliği önemlidir (Patton, 2014). Bu nedenle 5 görüşme, araştırmanın amaçlarını karşılamada yeterli bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimleyici analiz kullanılmıştır. Betimleyici analizde araştırmacı, katılımcılardan elde ettiği veri yığınlarını tanımlar, özetler ya da anlaşılabilir bir forma indirger (Erdoğan, 2007: 255). Betimleyici analiz uygulanmasındaki amaç ise katılımcılardan elde edilen verilerin yalın ve anlaşılır bir hale getirilmesidir. Bu sayede ise katılımcıların verdiği, araştırma konusundan ve amacından uzak cevaplar aradan çıkartılmış ve araştırmada gereksiz bilgi verilmekten kaçınılmıştır.

4.Bulgular

Yapılan araştırmada elde edilen verilerden Bolu yerel basınındaki içerik sorunlarının nedenleri 5 temel başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar “Uzmanlaşmış Kadro Eksikliği”, “Teknik Anlamdaki Sınırlılıklar”, “Belirli Bir Yönetim ve Organizasyon Yapısının Olmaması”, “Çalışma Şartlarının Çalışanları Memnun Etmemesi” ve “Naylon Kadro Sorunu” olmak üzere beşe ayrılmıştır.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan katılımcılar 26-35 yaş aralığında olup en az lisans mezunu olan deneyimli çalışanlardan oluşmaktadır. Katılımcıların isimleri Katılımcı 1 (K1), Katılımcı 2 (K2) şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 1’de katılımcıların demografik özellikleri listelenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri Tablosu

	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Görev	Kıdem Yılı
K1	32	Erkek	Lisans	Muhabir	7
K2	26	Kadın	Doktora	Yazı İşleri Müdürü	4
K3	35	Erkek	Lisans	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	12
K4	27	Erkek	Lisans	Muhabir	2
K5	32	Kadın	Lisans	Reji Personeli (Resim Seçici)	8

6.2. Görüşmelerden Elde Edilen Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada katılımcılara dokuz tane soru yöneltilmiş olup bu soruların cevaplarından yola çıkarak Bolu yerel basınındaki içerik sorunlarının nedenleri beş ana temel başlık altında toplanmıştır. Öncelikli olarak Bolu basının en önemli sorununun çalışanlar olarak ne olduğunu tespit ederek araştırmaya başlanmıştır. Katılımcıların kişisel olarak Bolu basınında problem olarak neyi gördükleri bulunmuştur.

Tablo 2. Bolu Basınının En Önemli Sorunu

	K1	K2	K3	K4	K5
Bolu basınının en önemli sorunu nedir?	-Patronların asgari ücret ve/veya daha alt ücretlerle işçi çalıştırması, iş öğreticiliğine önem vermemesi	-Medya patronlarının gazetecilik dışında farklı alanlardan gelmesidir. (Özelikle işletme, maliye, matbaacı gibi alanlardan gelmektedirler.) Ki kimisinin üniversite diploması bile yok. -Diğer bir sorun da medya patronlarının çalışanlarına yeteri kadar emeklerinin karşılığını vermemesidir.	- Çalışanların haklarını alamaması	- En önemli sorun kaynak belirtmeden haber yazma ve imzasız haberler .	-Yerel basının en önemli sorunu uzun çalışma saatleri olduğu halde verilen emeğin karşılığının alınmaması diye düşünüyorum. İş bölümü de adaletli değil. Dolayısıyla içerik anlamında ulusal basına kıyasla oldukça amatör ve içerik anlamında zayıf kalınıyor.

Tablo 2’de ilk olarak Bolu yerel basınında çalışanların kişisel olarak en önemli problemleri bulunması amaçlanmıştır. Verilen cevaplardan çıkarılan sonuç şudur ki; Bolu yerel basınında çalışanların problem olarak en çok ifade ettikleri “Çalışma Şartlarının Çalışanları Memnun Etmemesi” olarak görülmektedir. K2’nin değindiği “Uzmanlaşmış Kadro Sorunu” da Bolu yerel basınında güncel olarak yaşanan en büyük sorunlardan bir diğeridir. Son olarak K4 ve K5’in de ifade ettiği gibi içerik anlamında ulusaldan daha amatörce çalışılmasıdır. Bolu yerel basınında mevcut olan bu sorunlar temelinde gazetelerin içerikleri de etkilenmekte ve bu durum sonucunda da okuyucu kaybına yol açmaktadır.

6.2.1. Uzmanlaşmış Kadro Sorunu

Araştırmanın temel başlıklarından ilki olan “Uzmanlaşmış Kadro Sorunu” Bolu yerel basınında en çok rastlanan problemlerden biridir. Yerel basında çalışan ya da çalışacak olan kişilerin gerekli eğitim ve öğretim süreçlerinden geçmesi ve yeterli düzeyde eğitim seviyesine ulaşmış olması beklenmektedir. Zira, yerel gazetelerin aldıkları personelin, gerekli eğitimden yoksun olarak haberlere, röportajlara gönderilmesi ve aynı şekilde teknik personelin de söz konusu şartlar altında çalışması birtakım aksaklıkların ve yanlışlıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu aksaklıklar habere giden ve gerekli eğitimden geçmemiş kişilerin iletişim eksikliğinden kaynaklı haber alınmak üzere iletişime geçilen kişilerle diyalogların yeterince iyi işlenmemesi, haber oluştururken temel unsurları yeterli eğitim alınmadığından gözden kaçırılması ya da teknik açıdan baskı, dizgi veya başlıklarda ortaya çıkan hatalardan oluşmaktadır. Katılımcıların verdiği yanıtlar, yerel basında çalışanların çoğunlukla iletişim alanında eğitim almadığını ve mesleki birikimden yoksun olduklarını göstermektedir.

Bu durum iletişim sosyolojisi bağlamında değerlendirildiğinde, medya çalışanlarının nitelikleri ile üretilen içerik arasındaki doğrudan ilişki ortaya çıkmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'in (2021), belirttiği üzere, nitel araştırmalarda derinlik kadar işgücünün niteliği de önemlidir. Dolayısıyla uzmanlaşmamış kadrolar, yalnızca üretim sürecinde değil, basın toplumsal işlevlerini yerine getirmesinde de ciddi aksamlar yaratmaktadır.

Tablo 3. Bolu Yerel Basınında Çalışanların Mesleki Eğitimi ve Yeterli Eğitim Düzeyi

	K1	K2	K3	K4	K5
Bolu yerel basınında çalışanların yeterli mesleki eğitimi aldıklarını ve yeterli eğitim düzeyinde olduklarını düşünüyor musunuz?	-Yeterli mesleki eğitimi ne yazık ki almamaktadırlar. Öte yandan eğitim düzeyi basın sektörü için bir anlam ifade etmemektedir. İşe öncelikle ilgisi, sonrasında kabiliyeti olan herkes bu sektörde var olabilir.	-Hayır, bu kişinin kendisini gelişmesiyle ilgili. Ama keşke herkes özellikle de patronlar yeterli mesleki eğitimi alabilseydi. Çalışanların, mesleki eğitimi almasının yanında sektörde de çalışıp pişmesi gerekiyor.	- Hayır.	- Yeterli düzeyde olanda var olmayanda. Mektepli çok az alaylı daha çok.	-Hayır düşünmüyorum. Genel olarak medya sektöründe yeterli istihdam sağlanmıyor bu da İletişim Fakültesi mezunlarının yeterli istihdam sağlanmadığı için daha çok ekonomik sebeplerle başka sektörlerle yönelmek durumunda kalmasından kaynaklanıyor. Bunun sonucunda yerel basında bir açık oluşuyor bu açığı da eğitim düzeyi yeterli olmayan çalışanlar dolduruyor.

Tablo 3'te verildiği üzere katılımcılara yöneltilen Bolu yerel basınında çalışanların yeterli eğitimi alıp almadıkları ve yeterli eğitim düzeyinde olup olmadıkları sorulmuştur. Bunun sonucunda K1, K2, K3, K4 ve K5 Bolu yerel basınında çalışan personelin yeterli eğitimi almadıklarını ve yeterli eğitim düzeyinde olmadıklarını söylemişlerdir. Aynı zamanda kişinin kendisini gelişmesiyle de bağlantılı olan bu durum Bolu dahil olmak üzere yerel basının genelinde hâkim olan bir problem haline dönüşmüştür.

Tablo 4. Çalışanların Sorumluluk Bilinci

	K1	K2	K3	K4	K5
Çalışanların sorumluluk bilinci nasıldır?	-Çalışanların sorumluluk bilinci, işverenin işçisine sağladığı ekonomik katkıyla doğru orantılıdır. Az maaş alan bir çalışanın işe sorumluluk bilinci ile yaklaşması ortaya çıkmamaktadır ve böyle bir beklenti de anlamsız olmaktadır.	-Kendi işiymiş gibi benimsemedikleri için disiplin mevcut olmuyor.	-Yoktur.	-Sorumluluk bilinci var lakin zaman zaman bu bilinç kaybolabiliyor . Hassasiyet konuları olunca özellikle .	-Bu kişiden kişiye çok değişebilen bir durum bence. Hangi sektörde olursa olsun işini layığıyla yapan birçok insan olduğu gibi çok önemli görevlerde bulunduğu halde işine yeterli sorumlulukla yaklaşmayan kişiler de var.

Tablo 3 ve Tablo 4’te elde edilen veriler Bolu yerel basınının temel problemi olan “Uzmanlaşmış Kadro Sorunu” dur. Yerel basında çalışan çalışanların yeterli eğitimleri olmaması, yeterli eğitim düzeyinde olmamaları ve sorumluluk bilincinin oturmamasıyla beraber bu sorunu ortaya çıkarmıştır. Dijital yerliler olarak tanımlanan genç kuşağın teknolojiyle erken yaşta tanışması, iş disiplini ve sorumluluk bilincine dair algıları dönüştürmektedir (Prensky, 2001). İnternet ortamından her bilgiye rahatça ulaşabilmenin verdiği rahatlıkla yeterli disiplin ortamı oluşmamaktadır. Eğitimsizlik ve bilinçsizlikle günümüz çağının en büyük problemi haline gelmiştir.

4.2.2. Teknik Anlamdaki Sınırlılıklar

Yerel basın artık sahip olduğu teknoloji kadar yayılabilme, etkileyebilme, okunabilme, kamuoyunun aracı olabilme olanağına sahiptir. Bir diğer deyişle teknolojiye hâkim olabilme ve onu kullanabilme gücü, yerel basının da gücü anlamına gelmektedir. Değişen dünya ve Türkiye’de doğal olarak toplumlar ve kamuoyu da temiz, nitelikli, okunabilen, güzel tasarlanmış, kaliteli fotoğraf görüntüsünün yer aldığı gazeteler arzulamakta, bu gazeteleri tercih etmektedir. Bu gazetelerin etki gücü de böylelikle artmakta, verilmek istenen mesajlar da gelişmiş teknolojinin yardımıyla, iyi hazırlanmış, çekici ve güzel paketler içinde sunulmaktadır.

Eldeki teknolojinin yetersizliği, gazetelerin sayfa düzeninden baskı ve dağıtımına kadar bir dizi olumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Yerel basının genel problemi olan bu teknik anlamdaki sınırlılık başlığı Bolu yerel basınında da hâkim bir konu olmaktadır. Küçük şehirlerin dezavantajlarından biri olan bu durumun kaynağı, maddi imkansızlıklar sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5’te yer alan soruda katılımcılardan Bolu yerel basınında teknik anlamda yeterli ekipman olup olmadığı cevabı beklenmektedir. K1, K2, K3 ve K5 yöneltile bu soruya teknik anlamda ekipmana ihtiyaç

duyulduğunu ifade etmişlerdir. K2'nin verdiği cevaba bakacak olursak işe başlamak üzere gelen stajyerlerden kendi bilgisayar ve fotoğraf makinelerini kullanmaları istenmekte olduğunu görmekteyiz. Bu durum aslında Bolu yerel basınında maddi yetersizlik sonucu oluşan ekipman yetersizliğinin ne derece olduğunu göstermektedir. Yeterli ekipman olmayışından kaynaklı yapılan haberlerde kullanılan görseller kullanıcıyı tatmin etmemekte ve bu durum da okuyucu kaybetmeye yol açmaktadır. Okuyucunun gelişen teknolojiyle birlikte artan beklentisine yerel basın bütçe yetersizliğinden dolayı yetişememekte ve bu durum da tiraj kaybına yol açmaktadır. K4 ise ekipman sorununun olmadığını söyleyerek farklı bir cevap vermiştir. Çalıştığı kurum/kuruluşta yeterli ekipman olduğunu ve bunun bir sorun olmadığını vurgulamıştır.

Bolu yerel basınında görülen bir diğer temel problem, teknik altyapı eksiklikleridir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, bilgisayar, fotoğraf makinesi ve baskı ekipmanı gibi temel araçların yetersiz olduğunu vurgulamıştır.

Bu bulgu, medya ekonomisi yaklaşımı çerçevesinde açıklanabilir. Doyle'a (2013) göre medya kuruluşlarının teknik kapasitesi, doğrudan finansal sürdürülebilirlikleri ile ilişkilidir. Dolayısıyla ekonomik kaynakların sınırlı olması, teknik donanım eksikliğine ve içerik kalitesinin düşmesine neden olmaktadır.

Tablo 5. Yerel Basında Yeterli Teknik Ekipman Durumu

	K1	K2	K3	K4	K5
Yerel basında yeterli teknik ekipman olduğunu düşünüyor musunuz?	-Teknik ekipman yeterli değildir. Özellikle bu mesleği yapmak üzere gerekli bilgisayar, fotoğraf makinesi, ihtiyaca göre video kamera kimi basın kuruluşlarında bulunmamaktadır. Teknik ekipmanın olduğu bazı kuruluşlarda ekipmanı kullanacak basın görevlisi, ekipmanı kullanabilecek yeterliliğe sahip kişilerin çalıştığı bazı kuruluşlarda ise ekipman bulunmamaktadır.	-Hayır. Çalışanlar özellikle stajyerlerden kendi bilgisayarını ya da fotoğraf makinelerini kullanmaları isteniliyor.	-Hayır.	-Ekipman sorunu yok.	-Hayır düşünmüyorum. Bunu da yerel basının biraz amatör düzeyde kalmasına bağlıyorum. Yerel basın sahipleri genellikle medya ile ilgisi olmayan yalnızca bu işe sermaye koymuş kişiler olduğu için, ekipman bilgileri zayıf kalabiliyor. Ya da yine ekonomik sıkıntılar sebebiyle gerekli ekipman temin edilemiyor.

4.2.3. Belirli Bir Yönetim ve Organizasyon Yapısının Olmayışı

Yerel basında genellikle az sayıda çalışan bulunmasından dolayı, yönetim kadrosu da bazen yönetim kurulu başkanı ve sorumlu yazı işleri müdürü ile sınırlı kalabilmekte ve bu durum sonucunda ise haber

yazma, fotoğraf çekimi ve sayfa tasarımı gibi birçok işi üstlenmek durumunda kalırlar ve aynı zamanda da yöneticilik kapmaya devam ederler. Bu durumda olan büyük bir kısım ise gazetecilik eğitimi almamış olan insanlardan oluşmaktadır

Yerel gazetelerde çalışan kişilerin, yakın ilişkiler içinde olması ve ast-üst arasında hem yetki basamakları, hem de yerleşim üniteleri açısından uzak olunmaması nedeniyle ilişkiler, zamanla biçimsellikten çıkmakta ve bu yönde ağırlık kazanmaktadırlar. Biçimsel olmayan ilişkiler ise zamanla otorite boşluğuna sebebiyet verebilmektedir. Bu bağlamda, yapılan işlerin ve görevlerin kontrolünün verimli olabilmesi bakımından ve sorumluluk verilecek ya da kabullenecek bir birimin bulunmasının gerekli olması açısından belirli bir alt-üst ilişkisinin oluşturulmasına özen gösterilmesi gerekir.

Tablo 6'da katılımcılara Bolu yerel basınında çalışanların görev dağılımlarının hakkaniyetli olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıları hepsi yerel basında görev dağılımı diye bir kavram olmadığını vurgulamış ve bir kişinin birden fazla iş yaparak az insan çalıştırıp para kazanıldığı cevabına ulaşılmıştır. Bu durum, hem içerik üretiminde kalite kaybına hem de çalışanlar arasında memnuniyetsizliğe yol açmaktadır. Bu sorun kamu hizmeti yayıncılığı yaklaşımı ile bağdaştırılabilir. McQuail (2010), medyanın topluma hizmet edebilmesi için kurumsal düzenlilik, şeffaflık ve profesyonel yönetim ilkelerine ihtiyaç duyduğunu belirtir. Yerel basındaki örgütsel eksiklikler, bu kuramsal ilkelerle çelişmekte ve medyanın kamusal işlevini zayıflatmaktadır. Temel sorun olarak ele aldığımız bu problem aslında özele doğru gelindiğinde bir çalışanın birden fazla iş yapması sonucunda ortaya çıkan içeriklerin baştan savma, eksik ya da hatalı olarak okuyucuya gitmektedir. Yerel basında var olan bu problemi çalışanların eğitimini almış olduğu dalda verilen görevlerini paylaşarakla çözüme ulaştırılabilir.

Tablo 6. Yerel Basında Çalışanların Görev Dağılımları Dağıtımı

	K1	K2	K3	K3	K5
Katılımcılara göre yerel basında çalışanların görev dağılımlarının hakkaniyetli olduğunu düşünüyor musunuz?	-Tamamen hakkaniyetsiz bir dağılım vardır. Öyle ki basın kuruluşlarında işverenin gideri kısmak için bir kişiye kabiliyeti olsun olmasın 3-4 işi birden yaptırmaya çalışması görülmektedir. Bu da hakkaniyetsiz bir dağılım ve dolayısıyla mobbinge yol açmaktadır.	-Görev dağılımı diye bir durum söz konusu olmuyor maalesef. Yerel basında çalışıyorsanız, haber yazmayı da, dizgiyi de, montajı da tasarımı da bilmek zorundasınız.	-Görev dağılımı diye bir şey yok.	-Görev dağılımı hakkaniyetle yapılmaz, yapılmıyor da. Birçok iş yapılabilir. Buda özel sektör kaynaklı ve maddi şartlardan.	-Hayır, yerel basında birçok işi tek bir kişi üstleniyor bu sebeple de fazla emek verildiği halde yeterli değeri görmüyorlar diye düşünüyorum.

4.2.4. Naylon Kadro Sorunu

Yerel basın problemlerinden bir diğer boyutunu oluşturan da naylon kadro konusudur. Anadolu'da yayımlanan gazetelerin önemli bir bölümünün sahip ve yazı işleri müdürlerinin soyadları aynıdır. Kadrolarında yer alan fikir işçilerinin büyük bölümü ise gazete sahiplerinin ya yakını, ya da işyerlerinde çalıştırdıkları kalfalar, mürettiplerdir. Bunların fiilen gazetecilik yapmadıkları genelde bilinir. Bazı gazete sahipleri de, gazetelerine yazı yazmayan kişileri yazı yazmış gibi göstererek telif ücreti ödediklerini beyan etmekte ve bunları gider olarak hesaplarına işlemektedirler. Yerel basın kuruluşları olan bazı yerel gazeteler, kâğıt üzerinde geniş bir muhabir kadrosuna sahip olmakla birlikte, bu durum çoğu zaman gerçeği yansıtmaz ve bu tarz yerel gazeteler habercilik yönünden zayıf kalırlar.

Bolu yerel basını dışında Türkiye yerel basınının da genel bir sorunu olan naylon kadro problemi Basın İlan Kurumu'nun aldığı bir kararla, artık gazete sahiplerinin birinci dereceden yakınlarını çalıştırmalarının önüne geçilmiştir. Fakat bu durum hala yerel basının en büyük problemi olmaya devam etmektedir çünkü Türkiye genelinde ve her iş sektöründe torpilin önünde hiçbir karar duramamaktadır.

Katılımcılara çalıştıkları kurum/kuruluşlarda naylon kadro problemi olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 7'de yer alan cevaplara baktığımızda katılımcıların hepsi çalıştıkları yerlerde bu sorunun olduğunu ve bunun sadece yerel basın sektöründe değil her yerde bu şekilde olduğunu vurgulamışlardır. K1'in cevabına bakacak olursak sektör içinde kalifiye eleman yetersizliğinden dolayı işverenlerin aile bireylerini kadroya aldıklarını söylemiştir. Ve şunları da eklemiştir, " Öte yandan kalifiye eleman olan kimi yerlerde ise paradan kaçmak isteyen işverenler naylon kadro oluşturmakta, kalifiye elemanına gerekli haklarını sağlamamaktadır." Bu durumdan çıkarımla, Yerel basında önüne geçilmeye çalışılsa da halihazırda hala naylon kadro sorunu devam etmektedir. Bu sorunun yerel basına etkisi de içeriklerin yetersiz ve kalitesiz olmasıyla sonuçlanmaktadır. Eğitimini almamış kişilerin gazetecilik sektöründe çalışıyor olması, yapılan haberlerin, yayımlanan gazetelerin okunma oranlarına etki etmekte ve tiraj düşüklüğüne yol açmaktadır. Sadece Bolu yerel basınında değil, Türkiye yerel basınında var olan bu sorun tiraj düşüklüğü sonucunda maddi kayıplara yol açmakta ve basılı yayın yapan gazetelerin kapanmasına kadar gitmektedir. Bu durum, iletişim sosyolojisi ve medya işgücü kuramı çerçevesinde değerlendirilebilir. Anderson'un (1991) "hayali cemaatler" yaklaşımı, medyanın topluluk aidiyetini pekiştirdiğini vurgulasa da, bu işlevin yerine getirilebilmesi için nitelikli kadroların varlığı gerekmektedir. Naylon kadrolar, yerel basının bu işlevini zedelemekte ve okuyucu güvenini sarsmaktadır.

Tablo 7. Kurum ya da Kuruluştaki Naylon Kadro (Yakınlarını İşe Alma) Problemi

	K1	K2	K3	K4	K5
Çalıştığınız kurum ya da kuruluştaki naylon kadro (yakınlarını işe alma) problemi olduğunu düşünüyor musunuz?	-Evet. Ne yazık ki sektör içindeki nitelikli eleman yetersizliği işverenlerin aile bireylerini kadroya koymasına neden oluyor. Öte yandan nitelikli eleman olan kimi yerlerde ise paradan kaçmak isteyen işverenler naylon kadro oluşturmakta, kalifiye elemanına gerekli haklarını sağlamamaktadır.	-Olmadığını söyleyen yalan söylemiş olacak. Tabi ki de var. Öncelik tanıdık, oğul, yeğen vs. oluyor.	-Evet. Ne yazık ki çoğu yerde olduğu gibi.	- Ajansta mümkün değil ama özelde mevcut.	-Her yerde olduğu gibi benim çalıştığım yerde de böyle bir durum mevcut ne yazık ki.

4.2.5. Çalışma Şartlarının Çalışanları Memnun Etmemesi

Yerel gazetelerde çalışan kişilerin çoğu genelde düşük ücretler almakta ve sigortasız çalıştıkları için iş güvencesi ile sosyal güvenceden yoksun kalmaktadırlar. Bu duruma sebep olarak; günümüzde eline her fotoğraf makinesi alan kişinin gazeteci olmak istemesi ve gazetelerdeki yetkililerin de, gazetecilikle uzaktan yakından ilgisi bulunmayan kişilere gazeteci sıfatını vermesi gösterilebilir.

Yerel basın mensupları, haber için gerekli bilgileri alma konusunda da bazı sıkıntılar yaşayabilmektedirler. Özellikle küçük yerleşim bölgelerinde, resmi kuruluşlardan bilgi alınmasında sorunlar yaşanabilmektedir. Öyle ki; birçok yönetici doğru ve geniş bilgi vermekten çekinebilmektedir. Bu durum ise zaman zaman önemli yanlışlıklara ve kamuoyunun aydınlatılamamasına sebebiyet verebilir.

Bolu yerel basını da dahil olmak üzere yerel basında çalışanların büyük bir kısmı emeğinin karşılığını alamamaktan şikâyet etmektedir. Bu durum yerel basının maddi yetersizliğinden kaynaklansa da, çalışanların fazla mesai saatlerinde çalıştırılıp, az maaş verilmesi durumunda, yapılan haberlerde özensizlik, eksik bilgilendirme, yazım hataları gibi durumlara yol açmaktadır. Yerel basının ana temel problemi olan çalışanların memnun olmaması durumu sonucunda gazetelerin içerikleri olumsuz yönde etkilenmekte ve okuyucu gözünde basılı yayınlar değer kaybetmektedir. Gelişen teknolojiyle beraber okuyucunun dijitalle yönelmesi var olan ilgili zaten azaltmaktadır bir de bu durumun üzerine eklenen hatalı yazılar, içeriklerin verimli ve çekici olmaması durumunda okuyucu tamamen yazılı basından uzaklaşmaktadır. Sonuç olarak, düşük maaş, uzun mesai saatleri ve sosyal güvencesizlik nedeniyle çalışma şartlarından memnun olmadıklarını belirtmiştir. Bu sorun, yerel basının içerik kalitesini doğrudan olumsuz etkilemektedir.

Bu bulgular hem medya ekonomisi hem de kamu hizmeti yayıncılığı perspektifinden değerlendirilebilir. Medya ekonomisi açısından, düşük maliyetle maksimum üretim anlayışı çalışanların emeğini değersizleştirmektedir (Doyle, 2013). Kamu hizmeti yayıncılığı açısından ise, medyanın topluma karşı sorumluluklarını yerine getirebilmesi için çalışanların haklarının güvence altına alınması gerekmektedir (McQuail, 2010). Çalışanların tatminsizliği, yalnızca bireysel değil, toplumsal düzeyde de bilgi kalitesini düşürmektedir.

Tablo 8. Yerel Basında Çalışma Şartları

	K1	K2	K3	K4	K5
Yerel basında çalışma şartlarının elverişli olduğunu düşünüyor musunuz?	-Yerel basındaki çalışma şartları son derece elverişsizdir. Ne yazık ki hemen hemen bütün kuruluşlarda işverenler işi yapan elemanlarının haklarını tam anlamıyla sağlamamaktadır. Bu yüzden çalışanlar özellikle ekonomik olarak yıpratılmaktadır ve sosyal haklarından mahrum kalmaktadır.	-Hayır, ama şartlar her ne kadar kötü olsa da (sigorta, emek sömürüsü vs.) yerel basında çok şey öğreniyorsunuz.	-Hayır.	- Elverişli değil zira özel gazeteler ve maddi şartlar zorlayıcı.	-Hayır, dediğim gibi hem işverenler hem de çalışanlar genelde işin eğitimini almış olan insanlar olmadıkları için içerikler daha amatör düzeyde kalabiliyor. Bu işin eğitimini almış olsalar bile yeterli gelir sağlanamadığı için ekonomik sıkıntılardan kaynaklı uzun saatler çalışma ancak karşılığında hak edilen ücretleri alamama gibi bir durum söz konusu.

Tablo 9. Verilen Emeğin Karşılığında Alınan Ücretlerin Yeterliliği

	K1	K2	K3	K4	K5
Çalışanlar olarak verdiğiniz emeğin karşılığında aldığınız ücretlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	-Bir süredir bu sektörde faaliyet gösteren biri olarak aldığım ücretin hiçbir zaman yaptığım işe karşılık yeterli olduğunu düşünmemekteyim. Kıdemli/kıdemsız çalışanların büyük bir çoğunluğu asgari ücret koşullarında sürdürülmektedir. Ekonomik mobbing uygulanmaktadır.	-Şahsen yeterli olduğunu düşünmüyorum. Ben asgari ücret alıyorum. İşverenler diğer yerleri örnek göstererek diğerlerinin sigortasının olmadığını ya da çoğu basın çalışanının asgari ücret bile almadığını söylüyor. Yani emeğimizin karşılığını sanki lütfediliyorlarmış gibi davranıyorlar.	Kesinlikle hayır.	-Benim için yeterli ama çoğu arkadaş memnun değil.	-Günümüz ekonomik koşullarında çoğu kişinin hak ettiği ücreti aldığını düşünmüyorum. Ancak yerel basın özelinde kesinlikle emeğin karşılığının verildiğini düşünmüyorum.

Tablo 8 ve 9 da katılımcılara çalıştıkları yerel basın merkezlerinde çalışma şartlarının elverişli olup olmadığı ve emeğinin karşılığında alınan maaşın yeterli olup olmadığı soruları yöneltilmiştir.

Tablo 8’de katılımcıların hepsinin verdiği cevaplar Bolu yerel basınında çalışmanın ve ortam şartlarının elverişli olmadığı yönündedir. Bu durumun sebebi olarak da işverenlerinin çalışılan mesai saatlerine karşın yeterli düzeyde maaş vermemesinden kaynaklı olduğu savunulmuştur. K1’in ek olarak vurguladığı bir diğer husus da yoğun mesai saatleri sonucunda çalışanların sosyal hayatlarından mahrum kaldıkları yönündedir.

Tablo 9’da ise çalışanlar olarak verdikleri emeklerin karşılığında aldıkları ücretlerden memnun olup olmadıkları sorusu mevcuttur. K1, K2, K3 ve K5 emeklerinin karşılığı olarak aldıkları maaşların yeterli olmadığını söylemişlerdir. K4 ise yakınlarının bu durumdan mustarip olduğunu fakat kendisinin aldığı maaşın yeterli olduğunu söylemiştir.

Bu durumda Bolu yerel basınında çalışanların emeklerinin karşılığında aldıkları maaşların yeterli olmadığı ve çalışma şartlarının yerel basında elverişli olmadığı yönündedir.

7. Sonuç ve Öneriler

7.1. Sonuç

İnsanlığın haber alma istenciyle çıktığı bu yolda yerel basının gelişimi hızlanmıştır. Bölgesel olarak haber yapan yerel basın, yerel halkın aynası haline gelmiştir. Yapılan bu çalışmada, Bolu yerel basınının içerik açısından sorunları beş ana temel başlıkta ele alınmış ve Bolu yerel basınında çalışan beş kişiye sorular sorularak yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilerden çıkarımla, yerel basının

genelini etkileyen “Uzmanlaşmış Kadro Eksikliği”, “Teknik Anlamdaki Sınırlılıklar”, “Belirli Bir Yönetim ve Organizasyon Yapısının Olmaması”, “Çalışma Şartlarının Çalışanları Memnun Etmemesi” ve “Naylon Kadro Sorunu” dur. Bu sorunlar, yalnızca çalışanların bireysel deneyimlerini değil, aynı zamanda yerel basın toplumsal işlevini yerine getirme kapasitesini de olumsuz etkilemektedir.

Yerel basında işverenlerin daha az kişi çalıştırıp daha çok para kazanma arzusuyla çalışanlara birden fazla iş sorumluluğu yükleyerek iş yükünü artırmakta aynı zamanda da arttırdığı iş yüküne rağmen asgari ücretle çalıştırması sorunu katılımcıların en büyük sorunlarından bir tanesidir. Medya ekonomisi yaklaşımı, yerel basının ekonomik kaynak yetersizliğinin teknik altyapıdan çalışan ücretlerine kadar pek çok alanı etkilediğini göstermektedir (Doyle, 2013). Kamu hizmeti yayıncılığı perspektifi, yerel basının demokratik katılımı desteklemesi gerektiğini vurgulamakta; ancak mevcut örgütsel eksiklikler ve düşük çalışma standartları nedeniyle bu işlevin yeterince yerine getirilemediği görülmektedir (McQuail, 2010).

Bir diğer sorun da işverenlerin öncelik olarak aile bireylerini işe almasıyla oluşan naylon kadro problemidir. Bu tür kadrolar dolayısıyla yerel basında içi boş haberler ve gazeteler yayımlanmaktadır. Sosyokültürel yaklaşım, yerel basının toplumun aynası ve kimlik inşasının aracı olduğunu ortaya koymaktadır (Anderson, 1991). Ancak nitelsiz kadrolar ve naylon kadro uygulamaları bu işlevi zedelemekte ve okuyucunun basına duyduğu güveni sarsmaktadır.

Gazetelerde çalışanların eğitim görmemesi durumu da bir diğer sorun olarak ele alınmıştır. Eğitim almadan çalışmaya başlayan ve çalışma hayatını sürdüren çalışanlar eğitim alan kişilerin yerlerini doldurmaktadırlar. Bu durum sonucu oluşan gazetelerde de sayfa tasarım eksikliği, yazım yanlışlıkları gibi basit hatalar ortaya çıkmaktadır. İletişim sosyolojisi, medya çalışanlarının nitelikleri ile içerik kalitesi arasındaki ilişkiye dikkat çekmekte; uzmanlaşmamış kadrolar ve kötü çalışma şartlarının, basının kamusal işlevlerini sekteye uğrattığını göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Yerel basın denilince de akla gelen en büyük problemlerden bir diğeri de teknik donanım konusunda eksiklerin olmasından kaynaklanmaktadır. Yerel basının hitap ettiği bölgeye göre bu durum değişiklik gösterebilse de, teknik anlamda çoğu yerel basın eksiktir. Bolu yerel basını da bu bölgelerden biridir. Bolu yerel basınında yerel basının maddi olarak sıkıntılarının var olması teknik anlamda ekipman alamama durumunu doğurmaktadır.

Sonuç olarak tüm bu ana temel başlıkların sonucunda gazetelerin içeriklerinde sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan bu sorunlar zaman zaman çözülsün de hala devam etmektedir ve ana temel sorunlar çözülsün kadar da içerikler eksik, hatalı veya yetersiz olacaktır. Bu durum karşısında okuyucu basılı medyadan uzaklaşmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber hemen hemen her ulusal ve yerel gazete kendi internet sitesini kurmuşlardır. Okuyucu artık hızlı haber alma konusunda dijital medyaya başvurmaktadır. Bu sebeple basılı medyaya ilgi her geçen gün azalmakta ve okuyucu kaybetmektedir. Teknolojiye karşı ayakta kalmaya çalışan basılı medya bu tür sorunlardan dolayı da içerik anlamında yetersiz ve kalitesiz olunca okuyucunun güveni de yerel basına karşı azalmaktadır. Her geçen gün kaybedilen okuyucu, yerel basını maddi anlamda daha da zora sokmaktadır. Maddi anlamda zora giren yerel basın çalışanına yeterli maaş ve ekipman desteği sağlayamamaktadır. Bu durumların hepsinin sonucunda da yerel basın giderek yok olmaktadır. Dolayısıyla Bolu yerel basınında tespit edilen sorunlar, yalnızca yerel ölçekteki aksaklıklar değil, aynı zamanda iletişim literatüründe tartışılan yapısal problemlerin somut bir yansımasıdır. Bu açıdan araştırma, yerel basının ekonomik, örgütsel ve sosyokültürel boyutlarda yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

7.2. Öneriler

Yerel basının mevcut sorunlarının çözümü için öncelikle ekonomik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Resmi ilan gelirlerinin artırılması ve devlet desteklerinin şeffaf biçimde dağıtılması, basının maddi sıkıntılarını hafifletecek ve içerik üretiminde daha nitelikli bir yapı oluşturacaktır. Bunun yanı sıra yerel basında çalışacak gazeteciler için asgari eğitim şartı getirilmesi, uzmanlaşmış kadroların oluşmasına katkı sağlayarak hem haber kalitesini hem de meslek standardını

yükseltecektir. Naylon kadro uygulamalarını engellemek amacıyla denetim mekanizmalarının sıkılaştırılması da yerel basının güvenilirliğini artıracaktır.

Yerel basın kuruluşlarının kendi iç işleyişlerinde ise, görev dağılımının hakkaniyetli yapılması ve çalışanların uzmanlık alanlarına göre konumlandırılması önemlidir. Kurumsal yapılanma ve profesyonel yönetim anlayışının yerleşmesi, basının kamu hizmeti işlevini daha etkili biçimde yerine getirmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca teknik altyapıya yapılacak yatırımlar, haberlerin görsel kalitesini ve erişilebilirliğini artırarak okuyucunun ilgisini canlı tutacaktır. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi, çalışanlara günümüz ekonomik koşullarına uygun maaşlar ve sosyal güvenceler sağlanması, yalnızca gazetecilerin motivasyonunu yükseltmekle kalmayacak, aynı zamanda içeriklerin daha özenli ve güvenilir hazırlanmasını sağlayacaktır.

Akademik camia açısından bakıldığında, yerel basına dair araştırmaların hem nitel hem de nicel yöntemlerle sürdürülmesi önemlidir. Özellikle farklı illerde yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar, Türkiye genelinde yerel basının ortak sorunlarını ve farklılıklarını ortaya koyacaktır. Ayrıca medya ekonomisi, kamu hizmeti yayıncılığı ve sosyokültürel yaklaşımlar çerçevesinde yürütülecek teorik tartışmalar, yerel basın çalışmalarını daha güçlü bir akademik zemine oturtacaktır.

Son olarak, yerel basının okuyucuyla ilişkisini güçlendirmesi büyük önem taşımaktadır. Dijitalleşme çağında, basın kuruluşlarının sosyal medya ve internet gazeteciliğinde daha aktif olması, hızlı ve şeffaf haber akışını mümkün kılacaktır. Okuyucuların yerel basına yönelik farkındalıklarının artırılması ve onların desteğinin teşvik edilmesi ise, yerel basının demokratik işlevini sürdürmesi açısından vazgeçilmezdir.

Kaynakça

- Altın, H. (2017). *Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Arap Vilayetlerinde Yayımlanan Gazete ve Mecmualara Umumi Bir Bakış*. Uluslararası Mercidabık'tan Günümüze 500 Yılda Ortadoğu Sempozyumu Bildiri Kitabı. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, 97-110.
- Anderson, B. (1991). *Hayali cemaatler: Milliyetçiliğin kökeni ve yayılması üzerine düşünceler* (Rev. ed.). Verso.
- Arslan, H., Dingil, A. E., Tatar, O. ve Aslan, M. (2016). Haber Toplama ve Yazma Tekniği Konusunda Alınan Eğitimin Haberlere Yansıması: Aydın Yerel Basını Özelinde Yapılan Çalışma. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, (2), 45-59. Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, 97-110.
- Benek, M. K. (2016). Osmanlı'da Basının Doğuşu ve II. Meşrutiyete Kadarki Gelişimi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 27-39.
- Çelik, H. (2017). Tek Parti Döneminde Yerel Basın ve Propaganda İlişkisi: Taşra Basını Üzerine Bir Değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(1), 45-61.
- Doyle, G. (2013). *Medya Ekonomisini Anlamak* (2. Baskı). SAGE Publications.
- Erdoğan, İ. (2007). *Pozitivist Metodoloji* (2. Baskı). Erk Yayınları.
- Fırat, O. (1995). Türkiye'de Yerel Basının Gelişmesi Üzerine Notlar. *Kebikeç Dergisi*, 2, 161-163.
- Gezgin, S. (2007). Türkiye'de Yerel Basın. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları*, s.177.
- Girgin, A. (2009). *Türkiye'de Yerel Basın*. Der Yayınları.
- Güz, N. (1997). Yerel Basında Gazetecinin Tanımı, İşlevi, Çalışma Koşulları Ve Sorunları. *Yerel Basın Eğitim Seminerleri Dizisi*. Erdini Basımevi.

- İnuğur, M. N. (1992). *Türk Basın Tarihi (1919–1989)*. Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Kabacalı, A. (2000). *Başlangıçtan Günümüze Basın Sansürü*. Literatür Yayınları.
- Koloğlu, O. (2008). *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarih*. Pozitif Yayınları.
- Köseoğlu, B. (2013). Yerel Gazeteciliğin Dönüşümü: Türkiye Örneği. *Yeni Medya ve Yerel Basın Sempozyumu Bildirileri*, 122–132.
- McQuail, D. (2010). *Mcquail'in Kitle İletişim Teorisi* (6. Baskı). SAGE Publications.
- Özarslan, M. (2011). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Yerel Basının İdeolojik İşlevi: Ankara Ve Taşra Örnekleri. *Basın Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 155–174.
- Özsoy, S. (2020). *Bolu Basın Tarihi*. Siyasal Kitabevi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri: Teori ve pratiğin bütünleştirilmesi* (4. Baskı.). SAGE Publications.
- Prensky, M. (2001). Dijital yerliler, dijital göçmenler. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.
- Şapolyo, E. B. (1969). *Türk Gazeteciliği Tarihi ve Her Yönüyle Basın*. Güven Matbaası.
- Şeker, M. (2007). *Tekniği, İçeriği, Çalışan Profili, Haber Kaynakları, Ekonomi Politikası, Gücü ve Sorunlarıyla Yerel Gazeteler*. Tablet Yayınları.
- Topuz, H. (2003). *Türk Basın Tarihi*. Remzi Kitabevi.
- Uçak, O., & Erkal, A. (2019). Osmanlı'dan günümüze Türkiye'de yerel basının gelişim süreci. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 12(1), 252–273.
- Yazıcı, H. A. (2010). *Yerel basının özellikleri ve sorunları: Sakarya basını üzerine bir araştırma* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, R. (2014). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Taşra Basını ve İdeolojik Kontrol: Bolu Örneği. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (39), 31–49.